

STRESZCZENIE ROZPRAWY DOKTORSKIEJ

mgr Monika Jabłońska

„Kompetencje medialne w kontekście współczesnej konwergencji mediów”

Dysertacja pt. „Kompetencje medialne w kontekście współczesnej konwergencji mediów” obejmuje rozważania naukowe w dwóch obszarach: konwergencji w perspektywie nowych mediów, występującej na gruncie badań medioznawczych, oraz kompetencji medialnych przynależnych do badań edukacyjnych. Te dwie dziedziny łączy użytkownik mediów, który w oparciu o nabyte umiejętności i wiedzę w określony sposób korzysta z mediów, wpływając tym samym na ostateczny kształt kultury medialnej.

Głównym celem dysertacji jest diagnoza deklaratywnego i rzeczywistego poziomu kompetencji w zakresie krytycznej analizy przekazów medialnych użytkowników mediów sieciowych oraz weryfikacja występowania ewentualnych zależności w dwóch obszarach: kompetencji, które nabywane są w procesie edukacji systemowej i kompetencji wynikających ze stale ewoluującego procesu konwergencji w obszarze użytkowników mediów.

Niniejsza dysertacja ma charakter teoretyczno-empiryczny, zaś jej struktura została podzielona na następujące części: wstęp, cztery rozdziały, zakończenie, bibliografię, spis ilustracji, spis tabel, spis schematów, spis wykresów oraz załączniki.

Część teoretyczna rozprawy, skupiająca się na ukazaniu historycznych aspektów kształtowania się zjawiska konwergencji oraz edukacji medialnej i związanych z nią kompetencji medialnych, sięga początków XX wieku. Z kolei kontekst współczesnej konwergencji mediów związany jest bezpośrednio z powstaniem i funkcjonowaniem jednostek w przestrzeni mediów cyfrowych, dlatego też cezura czasowa obejmująca część empiryczną sięga 1990 roku – czasu powstania pierwszej strony internetowej World Wide Web – a kończy się na trwającym obecnie 2023 roku.

Zgromadzona literatura przedmiotu została poddana krytycznej analizie przy użyciu techniki opisowej, co umożliwiło sformułowanie teoretycznych podstaw poruszanej tematyki, a także charakterystykę przemian zachodzących w opisywanych procesach. Za pośrednictwem metody analizy porównawczej wykazano szereg różnic i podobieństw występujących w obszarze kształcenia kompetencji medialnych w ramach edukacji systemowej a zakresem kluczowych kompetencji medialnych niezbędnych użytkownikom mediów do sprawnego

poruszania się w przestrzeni mediów wirtualnych. Analiza porównawcza została poprzedzona wnikliwą lekturą literatury przedmiotu, raportów badań oraz aktów normatywnych.

W części empirycznej rozprawy wykorzystano metodę sondażu diagnostycznego oraz diagnozy formalnej za pośrednictwem ustandaryzowanego testu kompetencji. Pierwsza umożliwiła opracowanie kwestionariusza ankiety i przeprowadzenie analizy ilościowej otrzymanych wyników, dzięki czemu możliwe było precyzyjne określenie deklaratywnego poziomu kompetencji respondentów, a następnie porównanie otrzymanych wyników z wynikami pochodzącymi z ustandaryzowanego kwestionariusza ankietowego. Drugą metodę wykorzystano do zbadania rzeczywistego poziomu kompetencji respondentów. Uwzględnione w tej części działania zaprojektowano w duchu badań etnograficznych z wykorzystaniem multimedialnej platformy zawierającej elementy grywalizacji, które w ocenie autorki są długofalowe, angażujące i co najważniejsze – zwiększają motywację do realizacji podejmowanych działań. Dane pozyskane w wyniku przeprowadzonego badania zostały poddane analizie ilościowej w ramach, której dokonano m.in. obliczeń podstawowych statystyk opisowych oraz przeprowadzono testy statystyczne, takie jak test Kołmogorowa-Smirnowa, analiza korelacji rangowej rho Spearmana, test U Manna-Whitneya oraz test Kruskala-Wallisa.

Podczas konstruowania wniosków z przeprowadzonego badania wykorzystano metodę dedukcji, a także ekstrapolacji trendu. Pierwsza z metod w znaczącym stopniu przyczyniła się do wskazania szczegółowych i istotnych elementów kompetencji medialnych warunkujących kształtowanie procesu konwergencji mediów. Natomiast metoda ekstrapolacji trendu umożliwiła prognozowanie dotyczące zmian zachodzących podczas ewolucji konwergencji mediów i kompetencji, które mogą okazać się kluczowe w przyszłości dla użytkowników mediów.